

Oxford Dictionaries. Language Matters. (2015) [online]. Cit. 2015-03-02. <<http://www.oxforddictionaries.com>>.

Oxford English Corpus (2015) [online]. Cit. 2015-03-02. <<http://www.askoxford.com/oec>>.

PETR, J. a kol. (1986): *Mluvnice češtiny 2. Tvarosloví*. Praha: Academia.

Slovenský národní korpus (2015) [online]. Cit. 2015-03-02. <<http://korpus.juls.savba.sk>>.

STEINMETZ, K. (2012): Top 10 Buzzwords. *The Time* [online]. Cit. 2015-03-02. <<http://>

newsfeed.time.com/2012/12/04/top-10-news-lists/slide/selfie/>.

SVĚTLÁ, J. (2005): Nová adjektivní pojmenování. In: O. Martincová a kol., *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, s. 99–118.

Věra Dvořáčková

*Masarykův ústav a Archiv AV ČR
Gabčíkova 2362/10, 182 00 Praha 8
dvorackova@mua.cas.cz*

JAK SE PÍŠE WIFI

This article discusses the use and spelling variants of the expression *wifi*.

Pro označení *bezdrátové počítačové sítě* (zjednodušeně řečeno) se běžně užívá kratšího výrazu přejatého z angličtiny: *wifi*¹. Tato lexikální jednotka nemůže být zaznamenána v aktuálně platných Pravidlech českého pravopisu (PČP) ani v doplněném vydání Slovníku spisovné češtiny (SSČ) z 90. let 20. století, jedná se totiž o nový výraz, který se společně s technologií, kterou pojmenovává, šíří až po přelomu tisíciletí. Neuvádí ho však ani Nový akademický slovník cizích slov (NASCS). Při hledání v Internetové jazykové příručce (IJP) objevíme klíčové slovo *wifi*, kde se uvádějí jako možné podoby zápisu také *wi-fi*, *Wi-fi*, *Wi-Fi*, *Wifi*. Tyto grafické varianty jsou analogické k možnostem psaní *hifi* uvedeným v NASCS: heslové slovo je zaznamenáno v podobě *hi-fi*, s dalšími možnostmi zápisu *hifi*, *Hi-fi*, *Hi-Fi*, *Hifi*. Všechny tyto varianty nalezneme i v IJP pod klíčovým slovem *hifi*. NASCS a IJP podávají ještě informaci o mor-

fologické charakteristice slova: označují ho jako nesklonné podstatné jméno rodu středního. U hesla *wifi* v IJP nalezneme stejnou informaci.

Pisatelé tedy nejsou omezováni žádnou autoritativní tištěnou příručkou v rozhodnutí, jak výraz zapsat. V současné době se mohou přiklonit k některé z podob uvedených v IJP, nutno však poznamenat, že heslo *wifi* bylo do IJP vloženo až na začátku roku 2015.

Cílem tohoto textu je srovnání doporučení uvedených v IJP se způsoby zápisu výrazu *wifi* v praxi. Pro zjišťování spisovného úzu psaní *wifi* byla využita data z databáze SYN Českého národního korpusu. Po zadání dotazu [lemma="(?)wi(-*)fi"], který umožnil vyhledávání podob se spojovníkem i bez něj v kombinaci s různě velkými písmeny v celém výrazu, jsme získali celkem 4 056 výsledků. Frekvenční distribuce jednotlivých podob je následující: Nejčastěji je doložena grafická podoba *Wi-Fi* (1 632 dokladů, tj. 40,2 %), za ní následuje *WiFi* (1 296; 32 %). Méně často se vyskytují varianty zápisu *wi-fi* (504; 12,4 %) a *wifi* (319; 7,9 %). Méně než 100 dokladů mají podoby *Wifi*, *WIFI*, *Wi-fi*, *WI-FI*, další varianty zápisu jsou zcela ojedinělé.

¹ Grafickou podobu *wifi* používáme v tomto textu jako základní, bezpříznakovou. Byla zvolena ve shodě s grafickou podobou klíčového slova *wifi* v IJP.

grafická podoba	počet dokladů	podíl [%]	ARF
Wi-Fi	1 632	40,2	345,74
WiFi	1 296	32,0	330,15
wi-fi	504	12,4	151,05
wifi	319	7,9	100,66
Wifi	85	2,1	31,79
WIFI	84	2,1	38,20
Wi-fi	79	1,9	27,17
WI-FI	35	0,9	13,99
WiFi	12	0,3	4,00
WI-Fi	6	0,1	3,41
Wi-Fi	4	0,1	3,07

Tabulka 1 Frekvenční distribuce variant zápisu lexikální jednotky *wifi* v korpusu SYN

Zápis s mezerou byl dohledáván jednotlivě, jeho výskyty jsou však mizivé: *wi fi* bylo doloženo celkem dvakrát, podoba *Wi Fi* měla jen jeden doklad. Další podoby s mezerou (*Wi fi*, *WI FI* ani *wi Fi*, *WI Fi*, *wi FI* apod.) nebyly v korpusu zastoupeny.

Výraz *wifi* ve významu ‚bezdrátová počítačová síť‘ se začíná objevovat v dostupných textech až po přelomu tisíciletí, což souvisí s rozšířením této technologie mezi běžné uživatele. Jediné dva korpusové doklady sledovaného výrazu z 90. let, varianty *WIFI* a *Wifi*, nepojmenovávají bezdrátovou počítačovou síť, nýbrž jsou zkratkou pro rakouský *Wirtschaftsförderungsinstitut* (lze přeložit např. jako Institut pro hospodářskou podporu či Ústav pro podporu hospodářství). Další doklady mají dataci 2001–2009, tři doklady grafické podoby *WIFI* se vztahují k uvedenému institutu, další nikoliv – zkontrolováno pomocí dotazů: (meet [lemma="(?)wi(-*)fi"]][lemma="ústav"]-100 100) a (meet [lemma="(?)wi(-*)fi"]][lemma="institut"]-100 100).

Z pohledu na uvedená data lze konstatovat, že sledovaná lexikální jednotka je ve více než 70 % případů zapsána jako *Wi-Fi* nebo *WiFi*, první varianta je častější. Tyto způsoby zápi-

su mohou být motivovány oficiálním, běžně užívaným logem, ve kterém je tento výraz zapsán s velkými písmeny *W* a *F*, části *Wi* a *Fi* jsou v něm graficky zdánlivě odděleny (viz <http://www.wi-fi.org/>). Pro někoho nemusí být oddělení *Wi* a *Fi* výrazné, a proto zvolí zápis *WiFi*, zdánlivě oddělení může vést jiné pisatele k užití spojovníku, aby byly části *Wi* a *Fi* dostatečně graficky odlišeny a přitom bylo zřejmé, že se jedná o jedno slovo. Navíc je na výše uvedených oficiálních internetových stránkách *Wi-Fi Alliance* výraz zapisován v textu jako *Wi-Fi*, tento způsob zápisu tedy mohou čtenáři a pisatelé považovat za oficiální (potažmo závazný). Při srovnání s IJP zjišťujeme, že nejčastěji se vyskytující varianta *Wi-Fi* je v souladu s jednou z doporučených možností grafického záznamu zde uvedených. Druhý nejčastější a jistě nezanedbatelný způsob zápisu, *WiFi*, však doporučením IJP neodpovídá. Tento zápis je v rozporu také s platnými PČP, podle kterých se velké písmeno uprostřed slova nepíše. Je však pravda, že takový grafický záznam odpovídá současné tendenci psát v určitých slovech velké písmeno, byť toto písmeno nestojí na úplném začátku slova. Taková slova nalézáme v textech z oblasti spojené s internetem: *eBanka*, *eKonto*, *iDnes* (viz Svobodová, 2005), zmíněnou tendenci lze vypořádat i při tvorbě názvů různých služeb. Někdy se užitím velkých a malých písmen naznačuje stavba slova, která má mluvčím pomoci daný výraz interpretovat: *RePůjčka* (= nová, opakovaná půjčka), *AutoPůjčka* (= půjčka na auto) (viz Prchlíková, 2013). Snad i proto nevnímají (někteří) mluvčí zápis *WiFi* jako nenoremní. Třetím nejčastějším způsobem zápisu je *wi-fi*, čtvrtým *wi-fi*, oba odpovídají doporučením uvedeným v IJP, vyskytují se však zhruba jen ve dvaceti procentech všech výskytů. Mluvčí tedy výrazně upřednostňují zápis tohoto výrazu s velkými písmeny *W* a *F*, nejčastěji se spojovníkem, velmi časté je však i psaní dohromady.

Všechny korpusové doklady výrazu s významem ‚bezdrátová počítačová síť‘ pocházejí z období 2001–2009, v analýze chybí data z několika posledních let. Vyhledávání na internetu přes běžně používané vyhledávače (Google, Seznam) nepovažujeme pro studium spisovného úzu za vhodné, neboť výsledky obsahují také texty, u nichž je zřejmé, že se jejich autoři PČP neřídí (nerespektují je, neznají je apod.). Při pohledu do několika nových odborných publikací z oblasti informatiky² zjišťujeme, že je sledovaný výraz nejčastěji zachycen v podobě *Wi-Fi*, poměrně často se vyskytuje také podoba *WiFi*. Zdá se tedy, že tendence pro psaní sledovaného výrazu vypozerované z korpusových dat by mohly stále přetrvávat.

Srovnáme nyní úzus grafického záznamu výrazu *hifi*, neboť jak již bylo uvedeno výše, doporučení k záznamu výrazu *wifi* vycházejí z analogie s výrazem *hifi*.³ Pravopisné podoby *hifi* byly vyhledávány v korpusu obdobným dotazem, jako tomu bylo při hledání grafických variant *wifi*, tedy: [lemma="(?)hi(-*)fi"]. Zápis tohoto výrazu je o něco méně variantní, v 3 951 dokladech se objevuje 9 různých způsobů zápisu (oproti 11 způsobům nalezeným pro *wifi*). Nejčastěji jsou zastoupeny varianty *hi-fi* (1 795 dokladů; 45,4 %) a *hifi* (1 202; 30,4 %), jež zahrnují více než 75 % všech korpusových dokladů. Tyto dvě varianty jsou uvedeny jako první i v NASCS (a též v IJP). Další varianty zápisu se vyskytují výrazně méně, a to v řádu jednotek procent.

Na základě tohoto korpusového průzkumu se můžeme tedy domnívat, že pisatelé analogii mezi psaním *hifi* a *wifi*, z níž vychází

² Celkem bylo nahlédnuto do 16 publikací z let 2008–2011.

³ Pro zajímavost uvedme, že v angličtině podle nezkrácené podoby výrazu *hifi*, tj. *high fidelity*, bylo vytvořeno z *wifi* spojení *wireless fidelity*, byť *wifi* původně se slovem *fidelity* nesouvisí (Doctorow, 2005).

grafická podoba	počet dokladů	podíl [%]	ARF
hi-fi	1 795	45,4	822,34
hifi	1 202	30,4	605,55
HIFI	216	5,5	70,97
Hi-Fi	207	5,2	108,74
Hífi	182	4,6	80,99
HíFi	151	3,8	64,58
Hi-fi	121	3,1	49,15
HI-FI	76	1,9	38,25
HiFI	1	0,0	1,00

Tabulka 2 Frekvenční distribuce variant zápisu lexikální jednotky *hifi* v korpusu SYN

doporučení pro zápis výrazu *wifi* v IJP, (většinou) nehledají: Pro zápis *hifi* jsou nejčastější grafické varianty se všemi písmeny malými, *hi-fi* a *hifi* (celkem cca 75 % dokladů), pro výraz *wifi* je patrná preference záznamu s velkými písmeny *W* a *F*, tj. *Wi-Fi* a *WiFi* (celkem cca 72 % dokladů). Tyto způsoby zápisu jsou pravděpodobně motivovány, jak již bylo řečeno, grafickou podobou oficiálního, běžně užívaného loga. U obou výrazů je však shodně častější záznam se spojovníkem. Nejčastější způsob zápisu *Wi-Fi* je v souladu s doporučeními uvedenými v IJP. Druhá nejčastější podoba zápisu *WiFi* v IJP právem doporučována není, neboť je v rozporu s platnými PČP.

LITERATURA

- Český národní korpus – SYN (2010–2013) [online]. Cit. 2015-03-04. <<http://www.korpus.cz>>.
- DOCTOROW, C. (2005): *WiFi isn't short for „Wireless Fidelity“* [online]. Cit. 2015-03-09. <<http://boingboing.net/2005/11/08/wifi-isnt-short-for-html>>.
- IJP: *Internetová jazyková příručka* (2008–2015) [online]. Cit. 2015-03-09. <<http://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

- NASCS: *Nový akademický slovník cizích slov* (2005). Praha: Academia.
- PČP: *Pravidla českého pravopisu* (2008). Praha: Academia.
- PRCHLÍKOVÁ, K. (2013): RePůjčka. *Literární noviny*, roč. 24, č. 9, s. 19.
- SSČ: *Slovník spisovné češtiny* (2004). Praha: Academia.
- SVOBODOVÁ, I. (2005): Jak psát na začátku věty název eBanka. *Naše řeč*, 88, s. 108–111.
- Wi-Fi [online]. Cit. 2015-03-09. <<http://www.wi-fi.org>>.

Klára Dvořáková

*Ústav pro jazyk český AV ČR
Letenská 4, 118 51 Praha 1
klara.dvorakova@ujc.cas.cz*